

або велику відповідальність. Створення суспільств взаємного страхування в сучасних умовах забезпечить ефективний захист майнових інтересів малого й середнього підприємництва.

Ще одним важливим шляхом активізації інноваційної діяльності є організація страхування інноваційних ризиків страховими пулами. Страхові пули здійснюють страховий захист від великих за вартістю інноваційних ризиків. Вони створюються страховиками, щоб забезпечити фінансову стабільність страхових операцій на умовах солідарної відповідальності учасників пулу за виконання зобов'язань згідно з договорами страхування, укладеними з учасниками пулу. В Україні вже працює кілька страхових пулів.

Таким чином можна зробити висновок, що активізація використання інновацій дозволяє досягти високої технологічної незалежності підприємств, забезпечує зростання їх ефективності і конкурентоспроможності, сприяє економічному розвитку. Одним із дійових важелів надійності здійснення інноваційної діяльності підприємств є страхування.

Література

1. Мединський В. Г. Інноваційний менеджмент/ В.Г.Мединський.// М.: Інфра.М, 2004.-293 с.
2. Рыжикова О.Н. Управление рисками инновационных проектов/ О.Н.Рыжикова// Аудит и финансовый анализ.-2009, -№1-С.368-371
3. Семенова Г.А, Богма О.С. Національний кластер - новий шлях для прискорення економічного та інноваційного зростання України/ Г.А Семенова, О.С. Богма //Вісник економічної науки України. -- 2006,- №1(9). - С. 127-133.
4. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <<http://www.ukrstat.gov.ua>>.

ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ ІННОВАЦІЙНО-АКТИВНИХ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

В.С. Швагірева

Одеський національний політехнічний університет

Повна експлуатація технології підприємства повинна містити не тільки застосування виробу, але також і продаж технології. Управління технологічним розвитком інноваційно-активного промислового підприємства передбачає планування взаємозв'язків між його технологіями, ринками та інноваційною діяльністю, що у свою чергу вимагає координування і узгодження оптимального рівня досліджень в інноваційній діяльності, який залежить від доступних ресурсів підприємства, тиску конкуренції та вимог ринку.

Важливою передумовою ефективного функціонування будь-якого підприємства на ринку є здатність не тільки розробляти нові технології, але й забезпечити правову охорону, комерціалізацію та захист прав на створену інновацію. З метою підвищення ефективності використання технологій інноваційно-активні промислові підприємства повинні планувати повну ринкову експлуатацію всіх її технологій, які можуть бути залучені у власний виробничий процес підприємств.

За своєю сутністю поняття «технологія» являє собою інформацію, призначену для використання і досягнення певної мети, або знання про те, як необхідно зробити. Нові технології можуть продаватись у вигляді оплати послуг працівників-носіїв відповідних ноу-хау; виконання замовлень на підрядні НДДКР; надання інжинірингово-консультативних послуг; продажу освітніх послуг, які передбачають навчання персоналу замовника за допомогою переда-

вання знань і навичок для втілення нових технологій, організацію стажування за новою технологією на діючих виробництвах.

Особливе місце серед нових технологій посідають «високі технології» - технології, які розроблені на основі новітніх наукових знань, за своїм технічним рівнем перевищують кращі вітчизняні та іноземні аналоги та спроможні забезпечити передові позиції на світовому ринку наукомісткої продукції [3, с.147]. Високотехнологічним товарам притаманні такі особливості: короткі життєві цикли; творчий підхід до застосування; розпорошене конкурентне середовище, що обумовлює провідну роль у здійсненні інноваційного маркетингу факторів гнучкості та швидкості, а також тісного зв'язку з потенційними користувачами з метою виявлення найперспективніших застосувань.

Передача технології, яка оформлюється шляхом укладання двостороннього або багатостороннього договору між фізичними і (або) юридичними особами, якими встановлюються, змінюються або припиняються майнові права та обов'язки відносно цієї технології та її складових, називається трансфером технологій.

Поняття «трансфер технологій» передбачає не лише передачу інформації про інновацію, а й її освоєння за активної участі усіх сторін: автора інновації як джерела інформації; приймача інформації; реалізатора інформації про нову технологію; кінцевого користувача продукту, який виробляється за допомогою цієї технології. У сучасних умовах акцент робиться не стільки на самій технології, скільки на суб'єктах – учасниках цього процесу [4, с.80].

Трансфер технологій базується на інноваційній ідеї – продукті або технологічному процесі, які ніде та ніким не були освоєні в промисловому масштабі. Для збереження та використання інтелектуального потенціалу таким чином змінюється відношення до інтелектуальної власності, забезпечується практичне використання її на благо суспільства та авторів цієї власності. Тому сучасна наука та нові технології дозволяють швидше підвищувати технічний рівень виробництва, покращувати якість життя, вирішувати екологічні та соціальні проблеми.

Для трансферу технологій інколи вживають інше поняття – «комерціалізація технологій». Поняття «технологія» не обов'язково передбачає щось уречевлене, проте «комерціалізація» обов'язково є результатом дій людини. Вона передбачає обов'язкове комерційне використання інформації про технологію, тобто використання з обов'язковим отриманням вигоди, яке відображається в грошових одиницях або збільшенні ефективності виробництва. З іншого боку, поняття прибутку інколи асоціюється і з таким нематеріальним поняттям, як «добре ім'я» - (гудвіл), яке також багато що вартує.

Успішна комерціалізація технології інноваційно-активних підприємств вимагає одночасного поєднання багатьох чинників, таких як [2, с.121]:

1. Потреба в інновації – наявність мотивації, чи то питання престижу, безпеки чи прибутків.
2. Стратегічне бачення – наявність відповідних лідерів, здатних розробити творчі програми співпраці дослідників, розробників і потенційних споживачів.
3. Своєчасність – наявність реального поточного попиту ринку.
4. Технічна здійсненність – наявність необхідних елементів технології і відповідного дослідницького напрацювання.
5. Кваліфікація персоналу – достатня кількість і високій рівень підготовки менеджерів з питань комерціалізації технологій.
6. Відповідність фінансових ресурсів у вигляді необхідного капіталу.
7. Державна підтримка інноваційної діяльності промислових підприємств.
8. Підтримка інтелектуального співтовариства з питань інноваційного розвитку.

На відміну від впровадження, коли сам термін передбачає можливість позаекономічного примусу, комерціалізація означає застосування, яке є вигідним для користувача, у вигляді промислових, а не лабораторних чи дослідних партій. Важливою формою комерціалізації технологій і є її трансфер, тобто передавання [2, с.112].

Трансфер технологій охоплює низку організаційних, інформаційних і поведінкових рішень, спрямованих на просування технології (ідеї, продукту) від дослідницької лабораторії до ринку економічно ефективним шляхом з мінімальними витратами часу.

Трансфер передбачає розповсюдження технології за допомогою інформаційних каналів різного типу: з уст в уста від особи до особи; від групи до групи; від організації до організації.

Зазвичай розроблення здійснює колектив дослідників, вчених, інженерів і винахідників, а комерціалізація відбувається в умовах промислових підприємств. Окрім необхідного рівня самої розробки, який визначає інтерес сторони, що приймає, технологія повинна характеризуватись здатністю до трансферу (передачі), тобто супроводжуватись необхідною документацією, правовим захистом, демонструвати прототип тощо.

Центральною ланкою комунікаційної моделі трансферу технологій є двосторонній процес інформаційного обміну між джерелом технології та її отримувачем. Такій інформаційний обмін зазвичай недостатньо впорядкований і хаотичний. Його учасники одночасно і постійно обмінюються ідеями, ліквідуючи бар'єри між відправником та отримувачем. Технологія, що передається, не завжди має вигляд повністю сформованої ідеї, яка одразу готова до використання. Наприклад, представники двох сторін можуть по-різному сприймати одну і ту технологію; технологія може не мати чіткого оформлення ціни, адже вона становить цінність у вигляді знань. Водночас зворотний зв'язок між партнерами дає змогу поступово досягти узгодженості за основними параметрами. Отже, успішність трансферу технологій обумовлюється постійним, багаторівневим обміном інформацією.

Важливою ознакою трансферу технологій є явище синергізму зусиль дослідників і отримувачів, яке не піддається ні прогнозуванню, ні управлінню. При цьому поєднуються концепції «technology push» і «market pull», тобто проблеми, для розв'язання яких необхідні нові технології, нагтовхуються на створені технології, що шукають свого застосування. У процесі передавання інформації дослідники нерідко роблять неочікувані відкриття, а користувачі технологій нерідко знаходять нові сфери застосування [2, с.113].

Діяльність у сфері трансферу технологій регулюється Законом України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» [4, с.81]. Метою державного регулювання діяльності у сфері трансферу технологій є забезпечення розвитку національного промислового і науково-технічного потенціалу, його ефективне використання для вирішення завдань соціально-економічного розвитку держави. Це досягається шляхом забезпечення технологічності виробництва вітчизняної продукції з врахуванням світового досвіду, можливих соціально-економічних, технологічних і екологічних наслідків від вживання технологій та їх складових, сприяння розвитку виробництва, в якому використовуються новітні вітчизняні технології [1].

Державна експертиза технологій та обладнання проводиться з метою визначення економічної доцільності та корисності для держави і суспільства впровадження цих технологій і устаткування з урахуванням можливих наслідків від їх застосування [1]. При цьому визначаються технічний рівень і новизна технологій та обладнання; конкурентоспроможність технологій та продукції, яка виготовлятиметься з її застосуванням; патентна чистота технологій та їх складових; відповідність технологій нормам техногенної та екологічної безпеки, технічного регулювання, міжнародним і національним стандартам.

За результатами експертизи приймається рішення про державну реєстрацію договорів про їх трансфер (занесенні до Державного реєстру) або про відмову в реєстрації. Фізичні особи для здійснення посередницької діяльності у сфері трансферу технологій (технологічні брокери) та юридичні особи повинні пройти державну акредитацію і отримати відповідне свідоцтво.

Література

1. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» // Урядовий кур'єр – 2006. - № 187. – с.13-14
2. Маркетинг інновацій: підручник / Н.І. Чухрай. – Львів: видавництво Львівської політехніки, 2011. - 256с.
3. Маркетинг технічних інновацій: монографія / І.В. Ніколенко, Г.О. Оборський, С.І. Федоркін та ін. – О.: Наука і техніка, 2012. – 468с.
4. Маркетинг технічних інновацій: навчальний посібник / М.К. Сукач, І.В. Ніколенко, Г.О. Оборський та ін.; за ред. д.т.н., проф. М.К. Сукача. – К.: Видавництво Ліра-К, 2013. – 414с.
5. Патентна документація України: посібник. Державний департамент інтелектуальної власності / С.Д. Куса. – К.: ДП «Український інститут промислової власності», 2007. – 176с.
6. Управління портфелем замовлень науково-виробничого підприємства: монографія / С.М. Ілляшенко, О.М. Олефіренко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 272с.

